

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Sekretariatet för EU och internationella frågor

Rådets möte (jordbruks- och fiskeministrarna) den 18 september 2023

1. Godkännande av dagordningen
2. A-punkter
3. Direktivet om markhälsa: Skydd, hållbar förvaltning och återställande av mark i EU – jordbruksaspekter

- *Information från kommissionen samt riktlinjedebatt*

Ansvarigt statsråd: Romina Pourmokhtari

Förslagets innehåll:

Kommissionen presenterade den 5 juli 2023 ett förslag till nytt direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens inom EU. Förslaget grundar sig på markstrategin för 2030 och syftar till att uppnå god markhälsa i hela EU till år 2050. Förslaget till direktiv gäller för all mark och alla markanvändningar inom unionen och har som ambition att täppa till de luckor som identifierats i befintlig lagstiftning avseende markskydd.

Förslaget innehåller en skyldighet för medlemsstater att skapa nationella markdistrikt och etablera ett övervakningssystem för markhälsa. Genom övervakningssystemet ska medlemsstaterna regelbundet mäta och följa upp tillståndet för jordarna. Medlemsstaterna ska även definiera metoder för ett hållbart brukande och gradvis implementera dessa metoder på all brukad mark. Förslaget innehåller även en skyldighet för medlemsstaterna att identifiera alla nationella områden som är förorenade eller potentiellt

förorenade och att utföra riskbedömningar och åtgärder för att riskerna ska hållas på en nivå som är acceptabel för människors hälsa och miljön.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen anser att marken är en viktig resurs som behöver värnas och att markens många ekosystemtjänster behöver upprätthållas. God markhälsa ökar till exempel förutsättningarna för att marken ska kunna fungera som kolsänka och bidrar till att upprätthålla en långsiktig produktion av livsmedel och skogsråvaror. Regeringen är dock tveksam till om det behövs en gemensam EU lagstiftning.

Mot bakgrund av att direktivet kan komma att reglera frågor som ligger inom nationell kompetens, avser regeringen att beakta och värna om att kompetensfördelningen i fördraget respekteras, såväl som subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen och vikten av att respektera och ge utrymme för olika nationella och lokala förutsättningar i form av stor flexibilitet. Det är till exempel viktigt med anpassning till svenska jordarter och markslag. Vidare värnar regeringen om de berörda företagens konkurrenskraft i Sverige som övriga EU på både kort och lång sikt.

Regeringen ser en stor risk för att förslaget till direktiv medför oproportionerligt höga kostnader. Regeringen avser därför att verka för att förslaget ska vara ändamålsenligt, ge ett tydligt mervärde och möjliggöra ett kostnadseffektivt arbete. Regeringen avser att verka för att föreslaget direktiv fortsatt respekterar att medlemsländer har kommit olika långt i arbetet och att medlemsländer har olika lokala förutsättningar. Regeringen avser verka för att förslaget samordnas med andra pågående EU-initiativ så att synergieffekter tas tillvara och överlappande eller snarlika krav undviks.

Mot bakgrund av regeringens budgetrestriktiva hållning bör Sverige verka för att kostnaderna begränsas både på EU-budgeten och statsbudgeten.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Frågan har inte tidigare varit föremål för information i Miljö- och jordbruksutskottet eller för samråd med EU-nämnden.

Fortsatt behandling av ärendet:

Kommissionens förslag behandlas i Miljörådet och det spanska ordförandeskapet planerar för politisk diskussion i december 2023.

Faktapromemoria: 2022/23:FPM125. Förslag till direktiv om övervakning av markhälsa och resiliens.

4. Handelsrelaterade jordbruksfrågor

- Information från kommissionen och diskussion

Ansvarigt statsråd: Johan Forssell

Förslagets innehåll:

Kommissionen kommer att informera om aktuella handelsrelaterade jordbruksfrågor. Nästa WTO-ministermöte äger rum den 26 - 29 februari 2024 i Förenade Arabemiraten. Global livsmedelsförsörjning och det fortsatta reformarbetet av WTO:s jordbruksavtal kommer att vara i fokus.

EU har under de senaste åren slutit frihandelsavtal med bland annat Vietnam, Kanada och Japan som trätt i kraft. Principöverenskommelser slöts om ett moderniserat avtal med Mexiko i april 2018 och ett associeringsavtal med Mercosur (Brasilien, Argentina, Uruguay och Paraguay) i juni 2019. Den 9 december 2022 avslutades förhandlingarna med Chile. Dessa avtal har ännu inte trätt i kraft eller tillämpas provisoriskt. Den 30 juni 2022 kom EU också överens med Nya Zeeland om ett frihandelsavtal som signerades i juli i år. Det ska ratificeras av Europaparlamentet innan det kan träda i kraft. EU förhandlar i övrigt frihandelsavtal med bland annat Australien och Indonesien. EU är världens största exportör av livsmedel och jordbruksprodukter och exporten uppgick 2022 till ca 229,8 miljarder euro (+ 31 % jämfört med 2021), där nu UK ingår som tredjeland, importen till 172 miljarder euro (+ 32 %) och värdet av nettoexporten till 57,8 miljarder euro.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen prioriterar fortsatt det multilaterala samarbetet inom ramen för WTO. Regeringen stödjer likaså EU:s förhandlingar med olika parter om bilaterala och regionala frihandelsavtal och främjar svenska exportintressen av jordbruks- och livsmedelsprodukter samt viktiga värden såsom klimat, miljö, människors och djurs hälsa.

Datum för tidigare behandling i riksdagen:

Frågan var senast föremål för information i miljö- och jordbruksutskottet den 20 juni 2023 och för samråd med EU-nämnden den 21 juni 2023.

5. En långsiktig vision för EU:s landsbygdsområden: Att forma framtiden för EU:s landsbygdsområden

- *Diskussion*

Ansvarigt statsråd: Peter Kullgren

Förslagets innehåll:

I ett meddelande från 2021 presenterar EU-kommissionen en vision om starkare, sammanlänkade, resilienta och välmående landsbygdsområden 2040. Bakgrunden är att det senaste årtiondenas sociala och ekonomiska förändringar har förändrat landsbygdsområdenas roll och karaktär. Landsbygdsområdena har nya förutsättningar för utveckling. De står inför särskilda utmaningar men har också nya möjligheter. EU-kommissionen presenterade därför en vision för att gemensamt utveckla EU:s landsbygdsområden.

I meddelandet föreslås att gemensamma mål för visionen ska vara att landsbygdsområdena ska utvecklas till:

- attraktiva platser
- platser som är engagerade i flernivåstyrning och platsbaserad styrning
- aktörer som tillhandahåller livsmedelstrygghet, ekonomiska möjligheter, varor och tjänster för samhället i stort
- dynamiska samhällen som fokuserar på välbefinnande
- inkluderande samhällen med rättvisa och förnyelse över och mellan generationsgränserna, som är öppna för nykomlingar och verkar för lika möjligheter för alla,
- blomstrande källor av natur
- platser som drar full fördel av digital innovation

- platser med entreprenörsinriktade, innovativa och kompetenta människor
- levande platser med effektiva och tillgängliga offentliga och privata tjänster till rimliga priser
- platser som präglas av mångfald och som gör det bästa av sina unika tillgångar, sina talanger och sin potential.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringen välkomnar visionen om starkare, sammanlänkade, resilienta och välmående landsbygdsområden 2040. Regeringen bedömer att den föreslagna visionen för EU:s landsbygdsområden är i linje med målen för den svenska landsbygdspolitik.

Regeringen välkomnar diskussionen om det fortsatta genomförandet.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Faktapromemoria lämnades till riksdagen den 18 augusti 2021. Skrivelsen behandlades i riksdagens näringsutskott (2021/22:NU8) och utlåtandet beslutades läggas till handlingarna den 27 okt 2021.

Fortsatt behandling av ärendet: Det spanska ordförandeskapet förbereder slutsatser om det framtida genomförandet av landsbygdsvisionen att antas vid rådets möte den 20 november.

Faktapromemoria: 2020/21:FPM127.

6. EU och Förenade Kungariket: Årligt samråd om fiskemöjligheter
- *Diskussion*

Ansvarigt statsråd: Peter Kullgren

Förslagets innehåll:

Dagordningspunkten avser ett meningsutbyte inför kommande konsultationer med Storbritannien om fiskemöjligheter för 2024. I och med att Storbritannien lämnat unionen delas ett stort antal av EU:s fiskemöjligheter med Storbritannien. Inom ramen för handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Storbritannien regleras bland annat

fördelning av fiskemöjligheter och vissa frågor om tillträde till vatten, men även målsättning för förvaltning av de gemensamma bestånden.

Vid rådsmötet önskar kommissionen höra medlemsstaternas ståndpunkter inför konsultationerna med Storbritannien om fiskemöjligheter inför 2024.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringens övergripande inställning är att förvaltningsåtgärder ska beslutas i linje med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer och att kommissionen bör sträva efter att uppnå detta i förhandlingarna med Storbritannien. Vad gäller fiskemöjligheter anser regeringen således att det är angeläget att nå målen om beståndsstorlek över den nivå som kan ge maximalt hållbar avkastning, att landningsskyldigheten möjliggörs och att den vetenskapliga rådgivningen och försiktighetsansatsen utgör grunden för besluten. Regeringen anser att det är viktigt att kommissionen så långt som möjligt strävar efter lika villkor och bevarandeåtgärder för fiskare som fiskar efter gemensamma bestånd i syfte att uppnå hållbar förvaltning, transparens samt underlätta kontroll och efterlevnad. Det är även viktigt att bevara existerande områdesflexibilitet och att denna fortsatt omfattar brittiska vatten.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Frågan har inte tidigare varit föremål för information i Miljö- och jordbruksutskottet eller för samråd med EU-nämnden.

Fortsatt behandling av ärendet: Förhandlingsresultatet vad gäller fiskemöjligheter för 2024 förs i regel in i rådets förordning om fiskemöjligheter för Västerhavet som väntas bli föremål för politisk överenskommelse vid Jordbruks- och fiskerådet i december 2023.

Faktapromemoria: -

7. EU-Norge och kuststaterna: Årligt samråd inför 2024

- *Diskussion*

Ansvarigt statsråd: Peter Kullgren

Förslagets innehåll:

Dagordningspunkten avser ett meningsutbyte inför kommande konsultationer med Norge om fiskemöjligheter för 2024.

EU förhandlar årligen med Norge om fisket för kommande år på gemensamma och gemensamt förvaltade bestånd i Nordsjön och Skagerrak. De årliga förhandlingarna baseras på långsiktiga fiskeavtal mellan EU och Norge. Storbritanniens utträde ur EU har dock inneburit att en majoritet av arterna i Nordsjön från och med 2021 delas mellan EU, Norge och Storbritannien varför fångstnivåerna för dessa arter ska beslutas mellan dessa tre parter medan tillträde att fiska i varandras vatten för berörda arter fortsatt beslutas genom bilaterala överenskommelser. I tillägg till fiskemöjligheter och tillträde ingår vissa gemensamma förvaltningsstrategier, tekniska regleringar och kontrollöverenskommelser i avtalen. Förhandlingarna innebär också att EU och Norge byter fiskemöjligheter med varandra vilket främst innebär att Norge erbjuder EU arktisk torsk i utbyte mot andra arter av intresse för Norge. Vid rådsmötet önskar kommissionen höra medlemsstaternas ståndpunkter inför konsultationerna med Norge som väntas äga rum i oktober–december 2023.

Förslag till svensk ståndpunkt:

Regeringens övergripande inställning är att förvaltningsåtgärder ska beslutas i linje med den gemensamma fiskeripolitikens mål och principer och att kommissionen bör sträva efter att uppnå detta i konsultationer med tredje länder avseende förvaltning av gemensamma bestånd. Vad gäller fiskemöjligheter anser regeringen således att det är angeläget att nå målen om bestandsstorlek över den nivå som kan ge maximalt hållbar avkastning, att landningsskyldigheten möjliggörs och att den vetenskapliga rådgivningen och försiktighetsansatsen utgör grunden för besluten. För att uppnå detta anser regeringen att förvaltningsstrategier liksom tekniska bevarandeåtgärder är viktiga verktyg som bör ingå i konsultationerna med syfte att nå likvärdiga regelverk mellan parterna.

Vad gäller konsultationerna mellan EU och Norge anser regeringen att EU särskilt bör verka för att bevara det för Sverige traditionellt viktiga gränsöverskridande fisket i Skagerrak liksom tillträdet till norsk ekonomisk zon i Nordsjön. EU bör också beakta att ett flertal av arterna, bland annat Nordsjösil, är gemensamma mellan Nordsjön och Skagerrak.

Utgångspunkten för fastställande av fiskemöjligheter för dessa arter bör därför vara att bevara kvotandelarna mellan Skagerrak och Nordsjön och att fiskemöjligheterna som fastställs för Skagerrak inte avviker från de principer som tillämpas för samma bestånd i angränsande områden.

När det gäller kvotbyten anser regeringen att de arter EU erbjuder Norge i utbyte mot arktisk torsk främst ska sökas utanför Nordsjön samt att EU bör sträva efter en balans mellan medlemsstater som kompenserar för, respektive gynnas av dessa kvotbyten.

Datum för tidigare behandling i riksdagen: Frågan har inte tidigare varit föremål för information i Miljö- och jordbruksutskottet eller för samråd med EU-nämnden.

Fortsatt behandling av ärendet: Förhandlingsresultatet vad gäller fiskemöjligheter för 2024 förs i regel in i rådets förordning om fiskemöjligheter för Västerhavet som väntas bli föremål för politisk överenskommelse vid Jordbruks- och fiskerådet i december 2023.

Faktapromemoria: -

Övriga frågor

8. FN:s toppmöte om livsmedelssystem +2 lägesanalys (Rom den 24 - 26 juli 2023)

- *Information från ordförandeskapet*

Ansvarigt statsråd: Peter Kullgren

Förslagets innehåll:

Det första uppföljningsmötet (*stocktaking moment*) efter 2021 års FN-toppmöte om livsmedelssystem genomfördes den 24–26 juli i Rom. Mötet syftade till att följa upp ländernas arbete mot hållbara livsmedelssystem och avslutades med en uppmaning från FN:s generalsekreterare att accelerera arbetet för att uppnå de globala hållbarhetsmålen. Sverige deltog med en tjänstemannadelegation.